

ГНІЙ – НАЙБІЛЬШ ЦІННЕ ОРГАНІЧНЕ ДОБРИВО

Романашенко О.А. доцент, Юркевич А.В. студент,
Ємельяненко С.О. студент
(Державний біотехнологічний університет)

До органічних добрив відносять гній, солому, компости, торф, сапрпель усіх видів органічних добрив найпоширеніший і найбільш цінний – гній. В залежності від способу утримання тварин гній може бути твердим і рідким. При утриманні великої рогатої худоби (в.р.х.) з використанням підстилки (не менше кг на добу для кожної тварини) виходить традиційний твердий гній з вологістю до 81 %, який можна укладати купами і зберігати в буртах.

Останнім часом у зв'язку зі спеціалізацією тваринництва все більшого поширення знаходить безпідстилковий спосіб утримання худоби, при якому виходить рідкий гній вологістю 88 %. Такий гній можна легко транспортувати по трубопроводах і каналах. При утриманні худоби з обмеженою кількістю підстилки (1...1,5 кг) накопичується напіврідкий гній вологістю 82...87 %, який має надмірну текучість. Останній не може зберігатися у купках і буртах.

Для накопичення рідкого і напіврідкого гною необхідно мати спеціальні сховища з водонепроникними дном і стінками. Кількість і вміст поживних речовин як у твердому, так і в рідкому гної залежать від виду кормів, способу утримання тварин, умов його накопичення, і збереження.

На сьогодні найбільш розповсюдженим є гній, що одержаний при утриманні худоби на солом'яній або торф'яній підстилках. На фермах використовують для підстилки подрібнену солому зернових-колосових. Витрата підстилкового матеріалу в господарствах, як правило, не нормується, однак практикою встановлені межі: 4...8 кг на одну корову за добу і 2...4 кг - для молодяку.

Соломистий гній є суміш твердих і рідких екскрементів тварин з підстилковим матеріалом, залишками корму і технологічної води.

За ступенем розкладання розрізняють наступні види гною, приготовленого на солом'яній підстилці:

- свіжий - слабкорозкладений, у якому солома майже цілком зберігає свій колір і міцність, її легко виділити з загальної маси;
- напівперепрілий - темно-коричневого кольору, солома в ньому легко розпадається, її важко виділити із загальної маси;

- перепрілий — однорідна чорна маса, в якій солома повністю розкладалася і її неможливо розрізати;

- перегній (сипець) - пухка ґрунтова маса.

Ступінь розкладання гною можна визначити за його кольором, міцністю на розрив підстилкової соломи, ступенем однорідності маси та її фізичними властивостями. Характерно, що, чим вище ступінь розкладання гною, тим більше він втрачає поживних речовин. Так, якщо 1т свіжого гною містить 5,2 кг азоту, то в 1 т отриманого з нього перепрілого - 3,5 кг, а в 1т перегною тільки - 2,8кг [1,3].

Існує два способи доставки добрив у поле: безперевалочний (ферма - поле), перевалочний (ферма - бурт - поле), (рис).

За безперевалочним способом добрива накопичують у прифермському гноєсховищі, транспортують їх до поля і розподіляють по полю. За перевалочним добрива накопичують у прифермському гноєсховищі, надалі періодично їх вивозять на край поля, а в деяких випадках - безпосередньо на поле й укладають у бурти для збереження до внесення.

Валкувачі - розкидачі добрив з куп типу РУН-15Б агрегатуються з тракторами класу 3,0. Вони якісно працюють при масі куп не більше 4000 кг. Призначення валкувачів - захоплення купи і формування валка. Купи заздалегідь розкладаються на полі у певному порядку. Розкидачі розподіляють добрива із валка по ширині захвату.

Для розподілу добрив по полю найбільше застосовуються пристрої, що складаються з двох горизонтально розташованих барабанів, які забезпечують ширину розкидання до 9 м. Барабани, встановлені в задній частині кузова забезпечують якість внесення добрив вище, ніж барабани встановлені по боках. Перспективними робочими органами є дискові металіки відцентрового типу, які забезпечують підвищення продуктивності причепів - розкидачів і якості робіт.

Список використаних джерел:

1. Центило А.В. Органічні добрива для сучасних систем землеробства: монографія. Івано-Франківськ. Симфонія форте, 2017. 260 с.

2. Мельник В.І., Романашенко О.А. Техніка для інтенсивного застосування органічних добрив. Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Крамаровські читання». НУБіБ, Київ, 2022, С. 165-167.